

Osobowość, samoocena, ocena własnego ciała oraz satysfakcja ze związku a konsumpcja pornografii przez kobiety w wieku 18–30 lat

Personality, self-esteem, body evaluation, relationship satisfaction and consumption of pornography by women aged 18–30

Maja Kwiatkowska¹, Agnieszka Skorupa²

¹Centrum Pieczy Zastępczej i Wspierania Rodziny w Gliwicach

²Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Streszczenie

Wstęp: Konsumpcja pornografii uznawana zwyczajowo za męską aktywność, staje się obecnie coraz bardziej popularna również wśród kobiet. Zjawisko to nasuwa pytanie o charakterystykę psychologiczną kobiet korzystających z treści pornograficznych. W przeprowadzonym badaniu analizie poddano cechy osobowości, poziom samooceny, ocenę własnego ciała i satysfakcję ze związku w zestawieniu z opinią na temat pornografii oraz częstością korzystania z niej przez kobiety.

Materiał i metody: W badaniu wzięło udział 114 kobiet w wieku 18–30 lat pozostających w związku heteroseksualnym. Badanie zostało przeprowadzone za pośrednictwem oprogramowania LimeSurvey. Wykorzystano do niego następujące narzędzia: Skalę Jakości Związku (DAS), Kwestionariusz Osobowości (IPIP-BFM-50), Skalę samooceny (SES), Skalę Oceny Ciała (BES) oraz ankietę własną.

Wyniki: Kobiety, które zadeklarowały, że korzystają z pornografii on-line, stanowią 46% badanych. Istotnie statystycznie różnice pomiędzy kobietami korzystającymi i niekorzystającymi z pornografii on-line zaobserwowano pod względem stabilności emocjonalnej oraz opinii na temat pornografii. Wykazano również dodatnie korelacje pomiędzy eksplorowanymi zmiennymi a przekonaniem na temat pornografii.

Wnioski: Zagadnienie konsumpcji pornografii on-line przez kobiety jest zdecydowanie wartę dalszej eksploracji. Z jednej strony przybywa polskich użytkowników portali pornograficznych i warto znać nie tylko ryzyko, jakie się z tym wiąże, ale też potencjalny konstruktywny wpływ na odbiorczynię. Z drugiej strony, duża część uzyskanych w badaniu wyników wskazuje na pozytywny odbiór pornografii i jej związek z zasobami kobiet, co stanowi dodatkowy głos w ogólnej dyskusji na temat wpływu pornografii na jej odbiorców.

Słowa kluczowe: pornografia, samoocena i ocena własnego ciała, satysfakcja ze związku, osobowość

Seksuologia Polska 2020; 18

Absract

Introduction: The consumption of pornography, which is usually considered a male activity, is now also becoming more and more popular among women. This phenomenon raises the question about the psychological characteristics of women using pornographic content. In the study, personality traits, level of self-esteem, assessment of body and satisfaction with the relationship were analyzed in relation to the opinion on pornography and the frequency of using it by women.

Material and methods: In the study took part 114 women aged 18–30 staying in heterosexual relationships. The study was conducted via the Lime Survey software. The following tools were used: Dyadic Adjustment

Adres do korespondencji: Maja Kwiatkowska
Centrum Pieczy Zastępczej i Wspierania Rodziny w Gliwicach
e-mail: kwiatkowskamaja.km@gmail.com

Przyjęto do druku:

Nadesłano: 1.09.2020

Przyjęto do druku: 15.10.2020

Scale (DAS), International Personality Item Pool-Big Five Markers-50, Self-Esteem Scale (SES), Body Esteem Scale (BES) and own survey.

Results: 46% of respondents declared that they use online pornography. Statistically significant differences between women using and not using online pornography were observed in terms of emotional stability and opinions on pornography. Positive correlations between explored variables and beliefs about pornography were also proven.

Conclusions: The issue of the consumption of online pornography by women is definitely worth further exploration. On the one hand, there are more and more Polish users of pornographic portals and it is worth knowing not only the risk associated with it, but also the potential constructive impact on the users. On the other hand, a majority of the results obtained in the study indicate a positive perception of pornography by woman, and its correlation with constructive psychological traits. It is an additional voice in the overall discussion on the impact of pornography on its users.

Key words: pornography, self-esteem and body assessment, relationship satisfaction, personality

Seksuologia Polska 2020; 18

Wstęp

W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania pornografią. Łatwy dostęp do Internetu oraz względna anonimowość pozwalają na konsumpcję pornografii bez jakichkolwiek przeszkód [1]. Takie okoliczności mogą się przyczynić do intensyfikacji korzystania z materiałów pornograficznych, a co za tym idzie różnego rodzaju negatywnych skutków dla użytkowników. W Polsce wśród serwisów internetowych z erotyką i pornografią największą popularność zyskał Pornhub, z którego miesięcznie korzysta około 5,5 miliona użytkowników na całym świecie [2]. Według raportu opublikowanego przez Pornhub za rok 2019 Polska znajduje się na 14 miejscu na świecie pod względem liczby użytkowników korzystających z serwisu [3]. Biorąc pod uwagę coraz większą konsumpcję pornografii, warto się zastanowić, jakimi cechami psychologicznymi odznaczają się jej odbiorcy oraz jak oglądanie filmów pornograficznych wpływa na ich satysfakcję ze związku, jeśli w takowym się znajdują. Należy zwrócić uwagę, że dla coraz większej liczby osób korzystanie z pornografii, które często idzie w parze z masturbacją, staje się powodem do szukania pomocy u specjalistów [4]. Być może poświęcenie większej uwagi przesłankom psychologicznym pozwoli psychologom, terapeutom oraz lekarzom udzielić bardziej fachowej pomocy tym, którzy jej potrzebują.

Statystyki wskazują, że liczba osób odwiedzających różne serwisy internetowe z pornografią cały czas rośnie. Interesującym zagadnieniem oprócz liczby użytkowników jest również ich płeć, okazuje się bowiem, że coraz więcej kobiet korzysta z pornografii on-line. Na przykład Pornhub [3] w swoim raporcie podaje, że stanowią one 32% użytkowników portalu na całym świecie. W Polsce w ubiegłym roku z serwisu korzystało 35% użytkowniczek — oznacza to o 5% większą liczbę niż w roku 2018 oraz o 6% większą niż w 2017 [3, 5, 6]. Dodatkowo, można zauważyć, że

kobiety korzystają z serwisu zazwyczaj 23 sekundy dłużej niż mężczyźni [3]. Jak podaje Lewczuk i wsp. [7], rzadsze korzystanie z pornografii przez kobiety w porównaniu z mężczyznami wiąże się z ich przekonaniem, że oglądanie pornografii to domena płci przeciwnej. W związku z powyższym, warto poddać analizie cechy psychologiczne kobiet, które są użytkowniczkami pornografii on-line oraz zweryfikować, jaka jest ich opinia na temat pornografii.

W większości badań psychologicznych dotyczących pornografii główny nacisk jest położony na potencjalne negatywne konsekwencje płynące z jej nadmiernego użytkowania. Warto jednak zwrócić uwagę na cechy osobowości konsumenta pornografii poza kontekstem patogenezy. Gerymski [8] w swoich badaniach z udziałem 136 osób w wieku 19–56 lat dowiódł, że użytkownicy pornografii charakteryzują się wyższym poziomem ekstrawersji i stabilności emocjonalnej w stosunku do osób, które nie oglądają materiałów pornograficznych. W innych analizach wykazano również związek pomiędzy wysokim neurotyzmem a częstym korzystaniem z pornografii [9]. Natomiast wyniki badań Ogińskiej-Bulik [10] sugerują, że wysoki poziom neurotyczności, a niski ugodowości, otwartości na doświadczenie i sumienności, sprzyjają angażowaniu się w problematyczne zachowania seksualne, co może również wiązać się z nadmiernym oglądaniem pornografii.

Oglądanie filmów pornograficznych może nieść ze sobą negatywne konsekwencje, takie jak obniżona ocena atrakcyjności własnej oraz partnera [11]. Związek pomiędzy obrazem własnego ciała i korzystaniem z pornografii jest przedmiotem badań psychologów, ale również urologów czy chirurgów plastycznych [12]. Z raportu Mondaini i wsp. [12] wynika, że spośród 67 mężczyzn, którzy zgłosili niezadowolony z powodu zbyt małych rozmiarów członka, aż 25 pomyślało tak po obejrzeniu materiałów pornograficznych. Warto również zaznaczyć, że żaden z tych mężczyzn nie miał

znacząco małego penisa [12]. Analizy wskazują również, że osoby z obniżoną samooceną mają skłonność do problematycznego korzystania z materiałów pornograficznych [13]. Natomiast raport Stewarta i Szymańskiego [14] ukazuje, że korzystanie z pornografii przez partnera negatywnie wpływa na samoocenę kobiet. Porównywanie się do aktorek filmów pornograficznych może doprowadzić do wykreowania idealnego obrazu kobiecej seksualności, który nie będzie możliwy do uzyskania.

Użytkowanie pornografii jest również związane z jakością funkcjonowania w związku. Zdecydowanie więcej informacji można znaleźć na temat negatywnych, a nie pozytywnych skutków konsumpcji treści pornograficznych osób pozostających w relacji romantycznej. Na przykład Bergner i Bridges [15] podali, że kobiety, które dowiadują się, że ich partner ogląda pornografię zaczynają powątpiewać w uczucie, jakim darzy je mężczyzna oraz w jego zaangażowanie w związek [15]. W opozycji do tego stoją wyniki uzyskane przez Krasuskiego i Żelazo [16], którzy przebadali 184 kobiety, spośród których prawie połowa zadeklarowała, że oglądanie pornografii przez partnera nie jest dla nich problemem. Analizując jednak wyniki z uwzględnieniem poziomu samooceny uzyskano zależność, iż kobiety z niską samooceną częściej wątpią w uczucia, jakimi darzy je partner, jeśli korzysta z materiałów pornograficznych [16]. Kohut i wsp. [17] zwrócili uwagę, że istotne jest również to, jak użytkuje się pornografię w związku. Z badań wynika, że oglądanie filmów pornograficznych osobno może być związane z zahamowaną komunikacją oraz niewielką bliskością w diadzie. Jednocześnie okazuje się, że u par heteroseksualnych wspólne korzystanie z pornografii wiąże się zarówno z odczuwaną bliskością w relacji, jak i z otwartością seksualną [17].

Niniejsze badanie ma na celu odpowiedź na następujące pytania:

1. Jaka jest opinia na temat pornografii on-line i częstość korzystania z niej wśród kobiet w wieku 18–30 lat pozostających w związkach heteroseksualnych?
2. Czy cechy osobowości, takie jak: neurotyczność, ekstrawersja, otwartość na doświadczenia (intelekt), ugodowość, sumienność są związane z oceną pornografii i częstością korzystania z pornografii on-line przez kobiety?
3. Czy poziom samooceny jest związany z oceną pornografii i częstością korzystania z pornografii on-line przez kobiety?
4. Czy ocena własnego ciała w wymiarach: atrakcyjność seksualna, kontrola wagi, kondycja fizyczna jest związana z oceną pornografii i częstością korzystania z pornografii on-line przez kobiety?
5. Czy ocena jakości własnego związku oraz aspekty tej oceny, takie jak: poziom zgodności, poziom

satysfakcji, poziom ekspresji emocjonalnej, poziom spójności są związane z oceną pornografii i częstością korzystania z pornografii on-line przez kobiety?

6. Czy kobiety korzystające i niekorzystające z pornografii on-line różnią się istotnie pod względem: cech osobowości, samooceny, oceny własnego ciała, oceny jakości własnego związku oraz oceny pornografii?

Materiał i metody

Badanie dedykowane było kobietom w wieku 18–30 lat pozostającym w związku heteroseksualnym formalnym lub nieformalnym. Osoby były rekrutowane za pomocą portali społecznościowych oraz poprzez zaproszenia bezpośrednie. Badanie przeprowadzono za pośrednictwem oprogramowania LimeSurvey. Ankietowane udzielały odpowiedzi dobrowolnie i w pełni anonimowo.

Narzędzia badawcze

Skala Jakości Związku

W badaniu użyto polskiej adaptacji Skali Jakości Związku w opracowaniu Cieślaka z 1989 roku. Oryginalna wersja skali — *Dyadic Adjustment Scale*, stworzona była przez Spaniera w 1976 roku do badania oceny jakości małżeństwa. Na potrzeby niniejszej pracy zastosowano ją jednak do oceny jakości związku bez względu na stopień jego formalizacji. Narzędzie obejmuje 32 stwierdzenia mierzące cztery aspekty funkcjonowania związku: zgodność, satysfakcja, ekspresja emocjonalna i spójność. W badaniach polskich współczynnik rzetelności dla wyniku ogólnego wyniósł 0,89.

Kwestionariusz Osobowości

Kwestionariusz *International Personality Item Pool Big Five Markers* (IPIP-BFM-50) został opracowany w ramach projektu IPIP Goldberga i wsp. (2006). Polskiej adaptacji narzędzia dokonali Strus, Ciecuch i Rowiński [18]. Kwestionariusz mierzy Wielką Piątkę cech osobowości w tradycji leksykalnej. Narzędzie składa się z 50 stwierdzeń tworzących pięć skal: ekstrawersja, ugodowość, sumienność, stabilność emocjonalna i intelekt. Współczynniki rzetelności dla skal zawierają się w przedziale od 0,73 do 0,91.

Skala samooceny

Autorem oryginalnej wersji skali samooceny SES (*Sale Esteem Scale*) jest Rosenberg (1965). Polskiej adaptacji dokonały Dzwonkowska, Lachowicz-Tabaczek

i Łaguna [19]. Narzędzie mierzy samoocenę globalną i składa się z 10 stwierdzeń. Rzetelność polskiej wersji kwestionariusza wynosi od 0,81 do 0,83 i jest zależna od badanej grupy wiekowej.

Skala Oceny Ciała

W badaniu zastosowano polską wersję narzędzia Skala Oceny Ciała (BES, *Body Esteem Scale*) autorstwa Franzoni i Shields (1984) w adaptacji Lipowskiej i Lipowskiego [20]. Kwestionariusz pozwala przyjrzeć się stosunkowi jednostki do własnego ciała. W jego skład wchodzi trzy podskale: atrakcyjność seksualna, kontrola wagi i kondycja fizyczna w przypadku kobiet lub atrakcyjność fizyczna, siła ciała i kondycja fizyczna w przypadku mężczyzn. Całość składa się z 35 itemów. Rzetelność mierzona alfą Cronbacha w grupie kobiet wynosi 0,92, a w grupie mężczyzn 0,94.

Ankieta własna

Ankieta własna zawierała pytania dotyczące wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia, stanu cywilnego, częstości korzystania z pornografii oraz opinii na jej temat. Pytano również o długość i rodzaj związku (heteroseksualny, homoseksualny).

Grupa badana

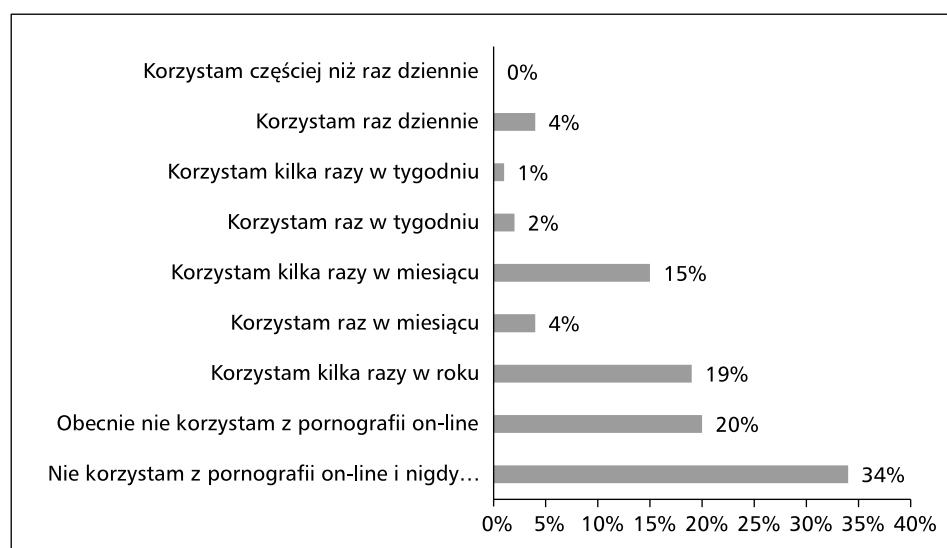
W badaniu wzięło udział 120 kobiet w wieku 18–30 lat pozostających w związku formalnym lub nieformalnym. Ze względu na przeważającą liczbę kobiet będących w związkach heteroseksualnych zdecydowano się nie uwzględniać w analizach odpowiedzi osób pozostających w relacjach homoseksualnych. Stąd ostatecznie w grupie badanej znalazło się 114 kobiet. Średnia wieku badanych wyniosła 24 lata (SD [*stan-*

dard deviation] = 2,88). Większość kobiet posiadała wykształcenie średnie — 59 kobiet (52%) i wyższe — 51 kobiet (45%). Wykształcenie gimnazjalne posiadały 3 badane, a zawodowe 1 ankietowana. Dominująca grupa respondentek pochodziła ze średnich i dużych miast ($n = 92$; 81%). W związku nieformalnym były 92 kobiety (81%), a w związku małżeńskim 22 ankietowane (19%).

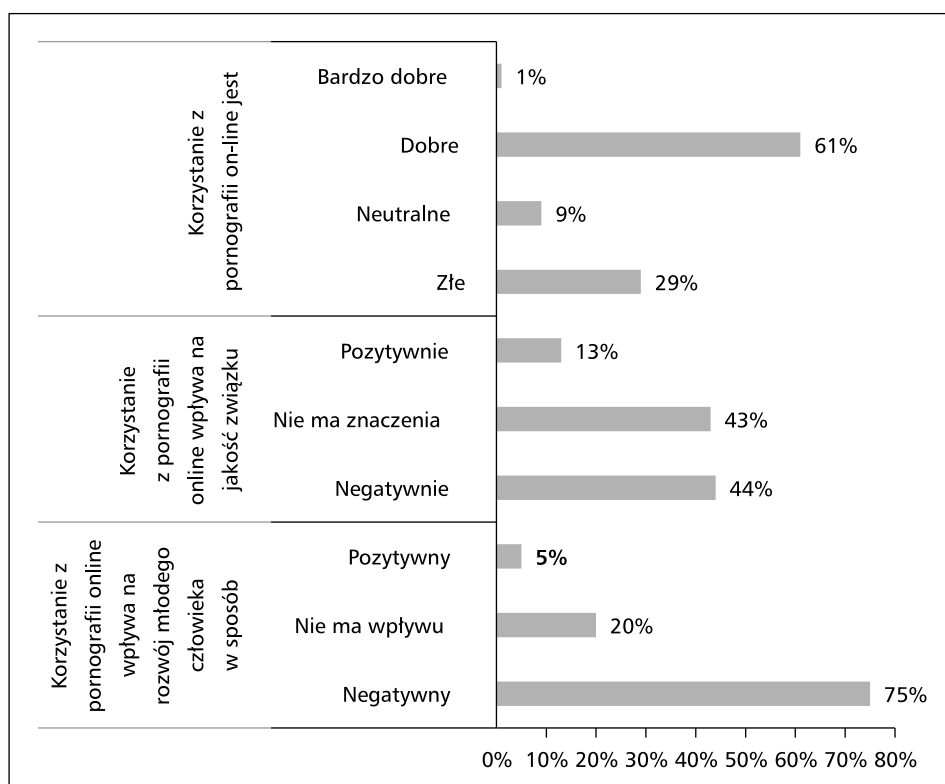
Wyniki

Kobiety, które zadeklarowały, że korzystają z pornografii on-line stanowią łącznie 46% badanych ($n = 52$). Najliczniejsza grupa badanych, 19% ($n = 22$), korzysta z materiałów pornograficznych on-line kilka razy w roku, natomiast 4% kobiet ($n = 5$) korzysta z nich codziennie. Spośród badanych 34% kobiet ($n = 39$) nigdy nie korzystało z pornografii, a 20% ($n = 23$) robiło to w przeszłości, jednak obecnie tego nie robi. Na rycinie 1 przedstawiono procentowy rozkład częstości korzystania z pornografii on-line przez respondentki.

Najwięcej badanych (61%, $n = 69$) żywi przekonanie, że korzystanie z pornografii jest dobre. Za złe uważa je 29% kobiet ($n = 33$). Opinie na temat wpływu korzystania z pornografii na związek są podzielone. Dwie podobnie liczne grupy badanych uważają, że oglądanie pornografii on-line nie ma znaczenia w kontekście jakości związku (43%, $n = 49$) lub że ma wpływ negatywny (44%, $n = 50$). Zdecydowana większość respondentek, bo aż 75% ($n = 85$) uważa, że korzystanie z pornografii on-line ma negatywny wpływ na rozwój młodego człowieka. Na rycinie 2 przedstawiono procentowy rozkład opinii badanych na temat korzystania z pornografii on-line.

Rycina 1. Rozkład częstości korzystania z pornografii on-line

Rycina 2. Rozkład opinii na temat pornografii on-line

Tabela 1. Korelacja analizowanych zmiennych psychologicznych, opinii nt. pornografii oraz częstości korzystania z niej

Zmienne	Opinia na temat korzystania z pornografii on-line	Opinia na temat: jak korzystanie z pornografii on-line wpływa na jakość związku	Opinia na temat: jak korzystanie z pornografii on-line wpływa na rozwój młodego człowieka	Częstość korzystania z pornografii on-line
Częstość korzystania z pornografii	*0,37	*0,51	*0,34	–
Ekstrawersja	0,13	0,00	–0,03	0,03
Ugodowość	0,14	–0,02	–0,05	–0,14
Sumienność	0,05	0,10	–0,05	–0,02
Stabilność emocjonalna	*0,21	*0,36	0,14	*0,24
Intelekt	*0,22	0,08	0,03	0,09
Samoocena	0,18	0,13	0,12	0,06
Atrakcyjność seksualna	0,08	0,13	0,05	–0,01
Kontrola wagi	0,14	0,13	0,01	–0,05
Kondycja fizyczna	*0,19	0,01	–0,05	–0,06
Zgodność	0,13	0,09	0,03	–0,04
Satysfakcja	0,09	0,07	0,13	–0,04
Ekspresja emocjonalna	*0,23	0,06	0,05	0,05
Spójność	0,04	0,03	–0,02	–0,12
Wynik ogólny jakości związku	*0,20	0,07	0,06	0,02

W tabeli 1 zaprezentowano wyniki korelacji Spearmana dla eksplorowanych zmiennych psychologicznych, opinii na temat pornografii oraz częstości z jej korzystania. W zakresie cech osobowości uzyskano

dotatnią korelację między stabilnością emocjonalną a opinią na temat korzystania z pornografii on-line ($r = 0,21$, $p < 0,05$), opinią o jej wpływie na jakość związku ($r = 0,36$, $p < 0,05$) oraz częstością z korzystania z por-

Tabela 2. Porównanie grup kobiet korzystających i niekorzystających z pornografii on-line pod względem analizowanych zmiennych psychologicznych oraz opinii na temat pornografii

Zmienne	p
Opinia na temat korzystania z pornografii on-line	*0,00¹
Opinia na temat: jak korzystanie z pornografii on-line wpływa na jakość związku	*0,00¹
Opinia na temat: jak korzystanie z pornografii on-line wpływa na rozwój młodego człowieka	*0,00¹
Ekstrawersja	0,69 ¹
Ugodowość	0,18 ¹
Sumiennność	0,94 ¹
Stabilność emocjonalna	*0,01¹
Intelekt	0,61 ¹
Samocena	0,52 ¹
Atrakcyjność seksualna	0,67 ²
Kontrola wagi	0,85 ²
Kondycja fizyczna	0,99 ²
Zgodność	0,87 ¹
Satysfakcja	0,36 ₁
Ekspresja emocjonalna	0,58 ¹
Spójność	0,21 ¹
Wynik ogólny jakości związku	0,85 ¹

*wynik istotny statystycznie dla $p < 0,05$; ¹Test U Manna Whitneya; ²Test T Studenta

nografii ($r = 0,24$, $p < 0,05$). Intelekt także okazał się dodatnio skorelowany z opinią na temat korzystania z pornografii ($r = 0,22$, $p < 0,05$). Jeden aspekt oceny własnego ciała, kondycja fizyczna, koreluje istotnie dodatnio z opinią na temat korzystania z pornografii ($r = 0,19$, $p < 0,05$). W zakresie oceny jakości własnego związku uzyskano istotną korelację ekspresji emocjonalnej ($r = 0,23$, $p < 0,05$) oraz ogólnej oceny jakości związku ($r = 0,20$, $p < 0,05$) z opinią na temat korzystania z pornografii. W przypadku pozostałych zmiennych psychologicznych nie wykazano istotnych statystycznie zależności z żadnym z aspektów opinii na temat pornografii oraz z częstością korzystania z filmów pornograficznych on-line. Natomiast analizy wskazują, że im częściej ankietowane korzystają z pornografii on-line, tym mają bardziej pozytywną opinię na temat korzystania z pornografii, jej wpływu na jakość związku i rozwój młodego człowieka.

W tabeli 2 zaprezentowano porównanie badanych oglądających (bez względu na częstotliwość oglądania) i nie oglądających (nigdy lub obecnie) pornografii on-line pod względem opinii na temat pornografii oraz analizowanych cech psychologicznych. W zależności od parametryczności rozkładu zmiennych wykonano test T Studenta lub test U Manna-Whitneya. Istotne statystycznie różnice pomiędzy porównywanymi grupami występują w zakresie poziomu stabilności emocjo-

nalnej oraz opinii na temat korzystania z pornografii, jej wpływu na jakość związku i na rozwój młodego człowieka.

Omówienie

Uzyskane w badaniu wyniki na temat częstotliwości korzystania kobiet z pornografii on-line korespondują z raportami prezentowanymi przez portale pornograficzne tj. Pornhub [3]. W badaniu wręcz blisko połowa ankietowanych zadeklarowała, że są konsumentkami internetowej pornografii. Analiza wykazała również, że im częściej kobiety oglądają filmy pornograficzne, tym bardziej pozytywna jest ich opinia dotycząca zarówno samego korzystania z pornografii, jak i jej wpływu na rozwój młodego człowieka oraz na jakość związku. Według Lewczuka i wsp. [7] częstość oglądania filmów pornograficznych przez ludzi zależy od opinii, jaką posiadają oni na jej temat.

Choć większość respondentek uznaje korzystanie z pornografii za ogólnie dobre, to zdecydowanie obawiają się jej negatywnego wpływu na rozwój młodego człowieka. Natomiast opinie na temat wpływu pornografii na jakość związku są podzielone, pozytywne oddziaływanie na relację deklaruje tylko 13% badanych. Może wynikać to między innymi z sygnalizowanych w badaniu Bergner i Bridges [15] obaw kobiet o zaangażowanie w związek i jakość uczuć partnera, które pojawiają się po odkryciu, że korzysta on z materiałów pornograficznych. Należy jednak zaznaczyć, że w omawianym badaniu nie uwzględniono rozróżnienia na korzystanie z pornografii osobno przez kobietę, przez partnera lub wspólne. W przyszłości warto dodać takie kategorie odpowiedzi.

Biorąc pod uwagę wyniki DAS, wykazano, że im większą ekspresję emocjonalną w diadzie deklarowały badane oraz im lepiej oceniały jakość swojego związku, tym bardziej pozytywną opinię miały one na temat korzystania z pornografii on-line. Ponieważ ekspresja emocjonalna odnosi się do wzajemnego okazywania sobie uczuć przez partnerów oraz ich przywiązania do siebie, pozytywna opinia na temat pornografii może wynikać z zaufania, którym siebie obdarzają lub wręcz ze wspólnego korzystania z materiałów pornograficznych. Jak wykazał Daneback i wsp. [15], celem par korzystających z pornografii wspólnie jest wzmocnienie relacji w związku, jak również tworzenie erotycznego klimatu [15]. Natomiast kobiety korzystające z pornografii z partnerem mają mniej negatywnych opinii na swój temat, co również może się przekładać na odczuwaną jakość związku [15].

Pod względem osobowości wykazano jedynie istotną zależność pomiędzy stabilnością emocjonalną i intelektem a opinią na temat pornografii. Im bardziej

stabilne emocjonalnie były badane, tym bardziej pozytywną miały opinię. Wykazano również istotne różnice pod względem stabilności emocjonalnej pomiędzy kobietami korzystającymi i niekorzystającymi z pornografii. Wyniki te potwierdzają rezultaty otrzymywane przez innych badaczy, na przykład Hald i Malamuth [21], którzy wykazali, że ankietowani, którzy oglądali filmy pornograficzne mieli wyższy poziom stabilności emocjonalnej w porównaniu z osobami, które nie są konsumentami pornografii. Co ciekawe, dane zarówno z duńskich, jak z polskich badań stoją w opozycji do twierdzenia, że użytkowanie materiałów pornograficznych może być wyrazem problemów emocjonalnych danej osoby.

Dodatkowo im wyższy wynik osiągnęły badane w skali intelekt, tym bardziej pozytywna była ich opinia na temat korzystania z pornografii on-line. Zmienna intelekt jest w znacznym zakresie odpowiednikiem otwartości na doświadczenie w teorii Wielkiej Piątki cech osobowości [18]. Badacze konsumpcji pornografii, tacy jak na przykład Gerymski [8], również wskazują na istotną rolę otwartości na doświadczenie, może być ona między innymi predyktorem większego zestawu upodobań z zakresu kategorii filmów pornograficznych.

Odpowiedzi respondentek dotyczące samooceny i oceny wskazują na prawie zupełny brak związku tych zmiennych z opinią na temat pornografii i częstotścią jej oglądania. Dodatnia i istotna statystycznie okazała się jedynie korelacja między oceną własnej kondycji fizycznej a opinią na temat korzystania z pornografii on-line. Nie potwierdzono jednak istotnych statystycznie różnic pod względem trzech analizowanych wymiarów oceny własnego ciała u ankietowanych korzystających i niekorzystających z pornografii on-line. Można przypuszczać, że kobiety nie utożsamiają się z aktorami występującymi w filmach pornograficznych i nie mają wobec siebie podobnych oczekiwań związanych z wyglądem i sprawnością seksualną. Jak dotąd więcej doniesień naukowych potwierdza związek obniżonej oceny ciała z korzystaniem z pornografii on-line u mężczyzn niż u kobiet. Wyniki niniejszych badań nie potwierdzają również związku samooceny ogólnej z opinią na temat pornografii i z częstotścią z niej korzystania, a także istotnych różnic w samoocenie u osób korzystających i niekorzystających z pornografii. Rezultaty te stoją w sprzeczności z danymi uzyskiwanymi przez innych badaczy [11, 12] i mogą stanowić dodatkowy głos w dyskusji o powszechnie zakładanej szkodliwości materiałów pornograficznych.

Temat konsumpcji pornografii przez kobiety zdecydowanie wymaga dalszej eksploracji. Dokonując interpretacji uzyskanych wyników, należy pamiętać o limitacjach przeprowadzonych badań. Już sam temat,

konsumpcja pornografii, może budzić opór u respondentów, stąd uzyskano dostęp tylko do ograniczonej grupy badanych, ponadto tych, którzy mają w sobie gotowość do dzielenia się przemyśleniami związanymi z tą tematyką. Żeby zapewnić respondentom anonimowość i zwiększyć ich chęć do uczestnictwa w badaniu zdecydowano się na jego rozpowszechnienie drogą Internetową co również wiąże się z ograniczeniami, między innymi z brakiem możliwości kontrolowania czynników zewnętrznych, takich jak miejsce czy obecność osób trzecich. W przyszłych badaniach należy dążyć do wyeliminowania powyższych ograniczeń, ponadto warto poszerzyć grupę respondentek o kobiety pozostające w związkach homoseksualnych, a także dokonać porównań wyników dla reprezentantek różnych grupach wiekowych, będących zarówno w związkach formalnych, jak nieformalnych. Cennym byłoby również kontrolowanie sposobu oglądania pornografii, czyli zwrócenie uwagi, czy do jej konsumpcji dochodzi indywidualnie, czy wspólnie z partnerem lub partnerką.

Piśmiennictwo:

1. Spitzer M. Cyberchoroby. Jak cyfrowe życie rujnuje nasze zdrowie. Wydawnictwo Dobra Literatura, Słupsk 2016.
2. Największe portale pornograficzne. Z jakich serwisów erotycznych korzystają Polacy [ranking]. 2020. interaktywnie.com.
3. The 2019 Year in Review. 2019. www.pornhub.com/insights/2019-year-in-review#traffic.
4. Gola M, Lewczuk K, Skorko M. What matters: quantity or quality of pornography use? Psychological and Behavioral Factors of Seeking Treatment for Problematic Pornography Use. *J Sex Med.* 2016; 13(5): 815–824, doi: [10.1016/j.jsxm.2016.02.169](https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2016.02.169), indexed in Pubmed: [27012817](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27012817/).
5. 2017 Year in Review. www.pornhub.com/insights/2017-year-in-review.
6. 2018 Year in Review. www.pornhub.com/insights/2018-year-in-review.
7. Lewczuk K, Szmyd J, Skorko M, et al. Treatment seeking for problematic pornography use among women. *J Behav Addict.* 2017; 6(4): 445–456, doi: [10.1556/2006.6.2017.063](https://doi.org/10.1556/2006.6.2017.063), indexed in Pubmed: [29034717](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29034717/).
8. Gerymski R. Czy cechy osobowości są dobrymi predyktorami typu oglądanej pornografii? Analiza związku między cechami osobowości a preferencjami wybranych kategorii pornograficznych. *Przegląd seksuologiczny.* 2017; 51(3): 2–9.
9. Egan V, Parmar R. Dirty habits? Online pornography use, personality, obsessiveness, and compulsivity. *J Sex Marital Ther.* 2013; 39(5): 394–409, doi: [10.1080/0092623X.2012.710182](https://doi.org/10.1080/0092623X.2012.710182), indexed in Pubmed: [23577795](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23577795/).
10. Ogińska-Bulik N. Osobowość typu D a ryzyko uzależnienia od czynności. *Psychiatria.* 2010; 7(1): 11–24.
11. Kocur D. Wpływ filmu 50 twarzy Greya na postawy wobec praktyk BDSM oraz zachowania seksualne. *Seksuologia Polska.* 2019; 17: 16–27.
12. Cranney S. Internet Pornography Use and Sexual Body Image in a Dutch Sample. *Int J Sex Health.* 2015; 27(3): 316–323, doi: [10.1080/19317611.2014.999967](https://doi.org/10.1080/19317611.2014.999967), indexed in Pubmed: [26918066](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26918066/).
13. Kim HK, Davis K. Toward a comprehensive theory of problematic Internet use: Evaluating the role of self-esteem, anxiety, flow, and the self-rated importance of Internet activities. *Computers*

- in *Human Behavior*. 2009; 25(2): 490–500, doi: [10.1016/j.chb.2008.11.001](https://doi.org/10.1016/j.chb.2008.11.001).
14. Szymanski D, Stewart-Richardson D. Psychological, relational, and sexual correlates of pornography use on young adult heterosexual men in romantic relationships. *The Journal of Men's Studies*. 2014; 22(1): 64–82, doi: [10.3149/jms.2201.64](https://doi.org/10.3149/jms.2201.64).
 15. Poulsen FO, Busby DM, Galovan AM. Pornography use: who uses it and how it is associated with couple outcomes. *J Sex Res*. 2013; 50(1): 72–83, doi: [10.1080/00224499.2011.648027](https://doi.org/10.1080/00224499.2011.648027), indexed in Pubmed: [22449010](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22449010/).
 16. Krasuski T, Żelazo M. Przekonania kobiet dotyczące oglądania pornografii przez mężczyzn. *Seksuologia Polska*. 2017; 15(2): 57–62.
 17. Kohut T, Balzarini R, Fisher W, et al. Pornography's associations with open sexual communication and relationship closeness vary as a function of dyadic patterns of pornography use within heterosexual relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*. 2018; 35(4): 655–676, doi: [10.1177/0265407517743096](https://doi.org/10.1177/0265407517743096).
 18. Strus W, Ciecuch J, Rowiński T. Polska adaptacja kwestionariusza IPIP-BFM-50 do pomiaru pięciu cech osobowości w ujęciu lek-sykalnym. *RocznikiPsychologiczne/Annals of Psychology*. 2014; 17(2): 327–346.
 19. Łaguna M, Lachowicz-Tabaczek K, Dzwonkowska I. Skala samooceny SES Morrisa Rosenberga — polska adaptacja metody. *Psychologia społeczna*. 2007; 2(02): 164–176.
 20. Lipowska M, Lipowski M. Polish normalization of the body esteem scale. *Health Psychology Report*. 2013; 1(1): 72–81.
 21. Hald GM, Malamuth NN. Experimental effects of exposure to pornography: the moderating effect of personality and mediating effect of sexual arousal. *Arch Sex Behav*. 2015; 44(1): 99–109, doi: [10.1007/s10508-014-0291-5](https://doi.org/10.1007/s10508-014-0291-5), indexed in Pubmed: [24729134](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24729134/).